

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/237/2019
Identifikačné číslo spisu: 3818203212
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3818203212.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: O. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom D., Š. XXX/X, zastúpeného JUDr. Vladimírom Sidorom, advokátom so sídlom Hlohovec, Železničná č. 4/A, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova č. 25, IČO: 35 792 752, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom Bratislava, Kubániho č. 16, o zaplatenie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 300 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod č. k. 12 Csp 64/2018-65, konajúc o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčine z 30. mája 2019 č. k. 17 Co 322/2018-111, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčine z 30. mája 2019 č. k. 17 Co 322/2018-111 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. septembra 2018 č. k. 12 Csp 64/2018-65 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 200 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33,3 %.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd konštatoval, že sa nestotožnil s právnym názorom žalovaného, a sice, že „len porušenie ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa zakladá potenciálny nárok na primerané finančné zadost'učinenie“. Podľa prvostupňového súdu všeobecným právnym predpisom, upravujúcim ochranu spotrebiteľa nie je Občiansky zákonník, ani zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ale zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu Občiansky zákonník, ale i zákon č. 129/2010, Z.z. o spotrebiteľských úveroch majú povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňajú všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z.z. o ďalšie osobitné ustanovenia, zamerané na ochranu spotrebiteľov. Výplýva to aj z ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke 1 k tomuto ustanoveniu je uvedený odkaz na ustanovenie § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka.

1.2. V prípade porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. a osobitnými predpismi, vzniká spotrebiteľovi právo na primerané finančné zadost'učinenie. Toto právo vyplýva z

ustanovenia § 3 ods. 5 poslednej vety zákona č. 250/2007 Z.z., pričom podľa názoru prvostupňového súdu z neho nijako nevyplýva tvrdenie žalovaného, že „v podmienkach „úspešného uplatnenia porušeného práva“ musí vychádzať z konkrétneho rozhodnutia o tom, že určité konkrétne právo bolo porušené; vyžaduje sa teda logicky rozhodnutie vo výroku súdu o tom, že došlo k takémuto porušeniu“.

1.3. Podľa okresného súdu novšie znenie ustanovenia § 3 ods. 5 poslednej vety zákona č. 250/2007 Z.z., účinné od 10.6.2013, zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré sa v súčasnosti poskytuje aj bez toho, aby porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. alebo osobitnými predpismi, bolo spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi. Od 10.6.2013 právo na primerané finančné zadost'učinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi. Účelom inštitútu finančného zadost'učinenia je nahradiť určitú ujmu, ktorá bola neoprávneným zásahom do práva na ochranu spotrebiteľa spôsobená.

1.4. Prvostupňový súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 5 Csp 95/2017-56, zo dňa 4.10.2017, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 6 Co 10/2018-73, zo dňa 26.3.2018, bola žalovanému, ktorý v zmluvnom vzťahu so žalobcom vystupoval ako dodávateľ, uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi, ktorý v zmluvnom vzťahu so žalovaným vystupoval ako spotrebiteľ, žalovanú sumu 469,77 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia, keď súd zistil, že žalovaný ako dodávateľ pri uzatváraní úverovej zmluvy nepostupoval v zmysle platných právnych predpisov a na základe neplatnej spotrebiteľskej zmluvy poskytol žalovanému, v postavení spotrebiteľa, peňažné prostriedky v sume 1.350 eur, ktoré žiadal vrátiť spolu aj s navýšením, spolu vo výške 2.142,06 eur. Rovnako, ako to tvrdil v priebehu konania právny zástupca žalobcu, aj podľa právneho názoru súdu, došlo k zásahu do práv a majetkovej sféry žalobcu tým, že najskôr bol zo strany žalovaného nepravdivo informovaný o podmienkach úveru (nebola žalovanému žalobcom poskytnutá schválená suma úveru 1.500 eur ale len suma 1.350 eur), následne žalovaný bez právneho dôvodu, aj napriek absolútne neplatnej spotrebiteľskej úverovej zmluvy, zaplatil žalobcovi o sumu 614,76 eur viac, než ktorú mu žalovaný v skutočnosti poskytol, resp. na ktorú mal tento zo zákona nárok a napokon bol žalobca ešte aj nútený, napriek tomu, že žalovaný si bol, resp. mal byť vedomý toho, že mu žalovaná suma nepatrí, podstúpiť súdne konanie za účelom ochrany svojich práv, keďže žalovaný sa aj napriek svojmu nezákonnému postupu (neplatné uzavretie zmluvy), ktorého si musel byť vedomý, odmietol akýmkoľvek spôsobom so žalobcom mimosúdne dohodnúť. Žalobca bol takýmto konaním žalovaného navyše viac ako rok nedôvodne vystavený psychickému vypätiu a stavu právnej neistoty /minimálne od času spisovania predsporovej výzvy dňa 13.4.2017 (č. l. 21 spisu sp. zn. 12 Csp 64/2018) až do času právoplatného skončenia konania vo veci sp. zn. 5 Csp 95/2017 (2.5.2018)/. Žalobca sa v tomto konaní úspešne domohol svojho práva, ktoré mu bolo zo strany žalovaného odopreté, resp. bolo ním porušené a boli teda splnené všetky zákonné predpoklady pre priznanie finančného zadost'učinenia žalobcovi vo vzťahu k žalovanému.

1.5. Podľa okresného súdu pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení treba vychádzať z toho, že toto zadost'učinenie má plniť funkciu satisfakčnú i sankčnú tak, aby dostatočne odradilo dodávateľa od nekalého konania, ktorého sa dopustil voči úspešnému spotrebiteľovi a takisto treba zohľadniť aj to, že spotrebiteľ sa pustil do sporu s nepoctivým, ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojím úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že možno predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, sa už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite. Na tomto mieste je potrebné takisto uviesť, že žalobca sa v postavení spotrebiteľa na tunajšom súde vo viacerých ďalších konaniach domáha voči žalovanému v postavení dodávateľa vydania bezdôvodného obohatenia (body 7, 8 a 9 odôvodnenia tohto rozhodnutia), pričom výška finančného zadost'učinenia závisí od úvahy súdu. Pri jej určovaní sa zohľadňujú rôzne kritériá, a to intenzita, časové trvanie závadného konania, satisfakčná a sankčná funkcia a podobne. Pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia súd vychádzal z ujmy hroziacej žalobcovi v súvislosti s nezákonnou odplatou, ktorú žalovaný od neho požadoval, hoci na ňu nemal nárok, o čom vedel, resp. musel vedieť a túto odplatu na žiadosť žalovaného odmietal tomuto dlhodobo vydať. Až právoplatným rozhodnutím súdu v konaní pod sp. zn. 5 Csp 95/2017 získal žalovaný exekučný titul na vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany žalovaného v žalovanej výške 469,77 eur, hoci sa žalovaný na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil o sumu 614,76 eur, a teda v tomto rozsahu zasiahol do majetkových práv žalobcu, v ktorej výške boli majetkové práva žalobcu ohrozené.

1.6. Okresný súd považoval za primerané finančné zadost'učinenie sumu 200 eur. Žalobcovi súdom

priznaná táto suma finančného zadosťučinenia predstavuje podľa názoru súdu dostatočnú náhradu za diskomfort z dôvodu, že spotrebiteľ bol nútený domáhať sa ochrany práv na súde (aby tak naďalej neznižoval svoj majetok na úkor žalovaného, ktorý postupoval v rozpore so zákonom) a zároveň táto výška finančného zadosťučinenia bude v dostatočnej miere plniť aj „odradzovaciu“ funkciu pre prípadné budúce porušenie práv zo strany žalovaného. Takto určené finančné zadosťučinenie je vyrovnaním ujmy žalobcu, ktorá mu vznikla konaním žalovaného, je akousi sankciou za stav, ktorý musel v dôsledku konania žalovaného trpieť a je aj sankciou postihujúcou žalovaného, ktorý pri dojednávaní úverovej zmluvy so žalobcom konal v rozpore so zákonom. Nakoľko súd považoval vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti za primerané priznať žalobcovi voči žalovanému finančné zadosťučinenie v sume 200 eur, v prevyšujúcej časti žalobný návrh zamietol.

1.7. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 2 CSP. Žalovaný bol v konaní v rozsahu 66,6 % úspešný a neúspešný v rozsahu 33,3 %. Čistý úspech žalobcu v spore potom predstavuje 33,3 % a preto v tomto rozsahu súd priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. mája 2019 č. k. 17 Co 322/2018-111 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanej príhode žalobca odvodzoval nárok na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa vo výške 300 eur od skutočnosti, že žalovaný porušil povinnosť, ktorú mu ukladá zákon č. 129/2010 Z.z. - neuviedol obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy, ďalej, že ako spotrebiteľ úspešne uplatnil na súde porušenie predmetných povinností, keďže o nich bolo právoplatne rozhodnuté súdom v jeho prospech, a nakoniec že existuje príčinná súvislosť, pretože bol v predmetnom konaní úspešný, práve v dôsledku toho, že žalovaný porušil právne predpisy a vyhotovil zmluvu v rozpore s výslovným znením právnej úpravy. V žalobe tiež uviedol, že je bez právneho významu, či ujma spotrebiteľovi reálne vznikla, pretože postačuje iba možnosť vzniku takejto ujmy (odkazujúc pritom na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo dňa 7.12.2017, sp. zn. 3 Co 101/2017). Uviedol však ešte v podanej žalobe, že zásah do jeho sféry je zrejmý z toho, že najskôr bol zo strany žalovaného zavedený (nepravdivo informovaný) o podmienkach úveru, následne bol nútený plniť na účet žalovaného prostriedky, na ktoré tento nemal zo zákona nárok, a napokon bol nútený podstúpiť súdne konanie za účelom ochrany svojich práv, keďže žalovaný sa aj napriek svojmu nezákonnému postupu odmietol akýmkoľvek spôsobom mimosúdne dohodnúť.

3. Z citovaného § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa je zrejmé, že v ňom upravený nárok na finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy. Pre jej priznanie preto nepostačuje zistenie porušenia práva (a jeho úspešné uplatnenie na súde), ale je nevyhnutné, aby tu bola daná aj existencia nemajetkovej ujmy, ktorá v príčinnej súvislosti s porušením práva vznikla. Pre úspešné uplatnenie takejto nemajetkovej ujmy v súdnom konaní je potom nevyhnutné, aby bola jej existencia tvrdená a aby bola takáto ujma preukázaná ako skutočná. Samotný záver súdu prvej inštancie, že keď žalovaný nepravdivo informoval žalobcu o podmienkach poskytnutého úveru, ďalej, že žalobca zaplatil žalovanému o 614,76 eur viac než bol povinný a napokon musel žalobca postúpiť súdne konanie, čím bol viac ako rok vystavený psychickému vypätiu a stavu právnej neistoty, čo výrazne zasiahlo do práv žalobcu, nie je záverom o skutočnej existencii takejto ujmy a pre priznanie finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa nie je dostatočný. Tieto skutočnosti automaticky, bez ďalšieho neznamenajú ujmu na strane žalobcu.

4. V konaní neboli žalobcom predložené a ani navrhované žiadne konkrétne dôkazy, ktoré by preukazovali fakt, že utrpel porušením povinností žalovaného ujmu; navyše, žalobca sa z vlastnej vôle nezúčastnil nariadeného pojednávania, kde by mohol preukázať vznik ujmy. Je nutné dodať, že inštitút primeraného finančného zadosťučinenia je prostriedok slúžiaci okrem iného (možno uvažovať i o sankčnom pôsobení) k reparácii ujmy. Odvolací súd v prejednávanej príhode nemal preukázané, akú konkrétnu ujmu žalobca utrpel, keďže ju žiadnymi dôkazmi nepreukázal, a teda nebolo by možné následne ani primerane určiť konkrétne finančné zadosťučinenie, ktoré by slúžilo k reparácii (k zhojeniu, odčineniu) vzniknutej ujmy na strane žalobcu. Z uvedených dôvodov preto treba uzavrieť, že žalobca v tomto prípade neunesol dôkazné bremeno ohľadom tvrdenej ujmy, keďže dôkazné bremeno ohľadom

určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Obo 52/2010).

5. Následkom vyššie uvedeného odvolaciu súdu nezostávalo iné, než zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu žalobcu zamietá.

6. Nakoľko od rozhodnutia vo veci samej je závislý výrok o trovách konania, odvolací súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP priznal žalovanému nárok na náhradu trov pred súdom prvej inštancie i odvolacieho konania v plnom rozsahu proti žalobcovi, nakoľko v oboch štádiách konania bol plne úspešný. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie.

7. Žalobca proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP.

7.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ žalobca uviedol, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vydal prekvapivé rozhodnutie, keď jeho rozhodnutie bolo založené na iných právnych záveroch, ako súdu prvej inštancie, pričom proti týmto právnym záverom odvolacieho súdu sa nemohol vyjadriť, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré z doterajších právnych záverov sa javili ako nevýznamné.

7.2. Podľa dovolateľa princíp predvídateľnosti rozhodnutí je považovaný za základný komponent právneho štátu, pričom je nepochybné, že existencia ujmy a jej výška sa súdu prvej inštancie nejavili ako okolnosti významné pre rozhodnutie, nakoľko § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. takéto predpoklady ani nevyžadoval.

7.3. Naopak odvolací súd považoval túto otázku, existenciu nemajetkovej ujmy, za zásadnú. Podľa dovolateľa by účastníci konania nemali byť zaskočení možným iným právnym výkladom a následne prekvapivým rozhodnutím vo veci.

7.4. Preto žalobca navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

8. Žalovaný sa napriek výzve súdu zo dňa 23.08.2019, ktoré mu bolo doručené elektronicky dňa 28.08.2019 o 15:48 hod. nevyjadril.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a súčasne tiež dôvodné.

10. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

12. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

13. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP.

19. Žalobca v dovolaní vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že žalobca nemal možnosť namietať správnosť nového právneho názoru zaujatého až po vyhlásení napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

20. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

21. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny

proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

23. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

23.1. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

23.2. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné.

23.3. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietať ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5 Cdo 46/2011).

23.4. Aj Ústavný súd SR vo svojej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016).

24. Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci z § 382 CSP (tiež por. § 171 ods. 1 CSP) teda súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, aby strany sporu dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010, 4 Cdo 22/2017).

25. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba žalobcu je dôvodná v zmysle § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z. z., keď sa ňou žalobca domáhal finančného zadosťučinenia ako nemajetkovej

ujmy. Prvostupňový súd mu priznal náhradu nemajetkovej ujmy 200 €. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie žalobu zamietol, nakoľko podľa jeho názoru žalobca o vzniku nemajetkovej ujmy nepredložil žiadne dôkazy. Odvolací súd však nezoznámil strany so svojím odlišným právnym názorom a nedal im príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Strany tak nevedeli, že odvolací súd bude na vec nazerat' inak a nemohli tomu prispôbiť svoje právne a skutkové námietky.

26. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvej inštancie, pričom odvolateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Zo spisu totiž nevyplýva, že by odvolací súd postupoval podľa § 382 CSP, že by si splnil svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia, čím porušil právo strany na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

27. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

28. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“; odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP.

29. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcovi uskutočňovať mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP je treba dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (por. napr. rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015). Vzhľadom na to sa dovolací súd ani v preskúmvanej veci nezaoberal ďalšou dovolacou argumentáciou žalobcu.

30. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trova'ch po^vodne'ho konania a o trova'ch dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.